

Kritik mot en länsrätt som, trots att klaganden gjorde gällande att Försäkringskassan hade underlåtit att inhämta yttrande från försäkringsläkare, inte utredde huruvida det yttrande som fanns i Försäkringskassans akt hade kommunicerats

Bakgrund

I en dom den 9 oktober 2007 (mål nr 1491-06) avslog Länsrätten i Värmlands län (vars verksamhet numera övertagits av Förvaltningsrätten i Karlstad)

AA:s överklagande i ett ärende om livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, LAF. Som ombud för AA uppträdde BB, LO-TCO Rättsskydd AB. Av domen framgår att han i länsrätten anförde bl.a. följande.

Försäkringskassan har inte varit i kontakt med någon försäkringsläkare. Beslutet synes därmed vara grundat enbart på handläggarens bedömning utan någon medicinsk utredning.

Länsrätten anförde i domskälen bl.a. följande.

AA:s ombud i länsrätten har anført att Försäkringskassan inte anlitat någon försäkringsläkare i ärendet. I Försäkringskassans akt finns emellertid ett längre yttrande den 18 maj 2006 av försäkringsläkaren och docenten i psykiatri CC. Länsrätten förutsätter att Försäkringskassan kommunicerat nämnda yttrande med AA.

I överklagande till Kammarrätten i Göteborg yrkade AA i första hand att han skulle beviljas livränta enligt LAF och i andra hand att länsrättens dom och Försäkringskassans beslut skulle undanröjas och målet visas åter till kassan för ny handläggning. Han anförde bl.a. att han först i och med länsrättens dom fick veta att Försäkringskassan hade haft tillgång till ett utlåtande från försäkringsläkaren CC som gick honom emot. Kammarrätten beslutade den 11 september 2008 (mål nr 6522-07) att undanröja länsrättens dom och Försäkringskassans beslut samt visa målet åter till kassan för ny handläggning. Kammarrätten anförde som skäl för sitt beslut bl.a. följande.

Utredningen ger [...] vid handen att Försäkringskassan inte berett AA tillfälle att yttra sig över vad CC har anført. Inte heller länsrätten har kommunicerat utlåtandet med AA.

CC:s utlåtande berör bl.a. frågan om kränkande särbehandling har förekommit, den fråga som socialförsäkringsnämnden har tagit ställning till i sitt beslut. Uppgifterna i

yttrandet kan därför inte anses sakna betydelse iden mening som avses i 17 § förvaltningslagen [1986:223; JO:s anmärkning]. Tvärtom får uppgifterna anses ha ingått i grunden för Försäkringskassans bedömning.

Vad som förevarit utgör en sådan allvarlig brist i handläggningen att det föreligger skäl för att undanröja länsrättens dom och Försäkringskassans beslut och visa målet åter till kassan för förnyad handläggning.

Anmälan

AA framförde i en anmälan, som kom in till JO i september 2008, klagomål mot Försäkringskassan och dåvarande Länsrätten i Värmlands län angående handläggningen av ärendet. Klagomålen såvitt avsåg Försäkringskassan har behandlats av justitieombudsmannen Cecilia Nordenfelt i beslut den 19 december 2008 (JO:s ärende med dnr 4887-2008). Beträffande länsrätten ifrågasatte AA om det var i enlighet med rättspraxis att rätten kunde ”spekulera sig fram till” vilka handlingar han haft tillgång till. – Till anmälan var vissa handlingar fogade.

Utredning

Kopia av länsrättens dom och dagboksbladet i mål nr 1491-06 inhämtades.

Länsrätten i Värmlands län anmodades därefter att inkomma med utredning och yttrande angående handläggningen av det aktuella målet. Lagmannen DD, som var rättens ordförande när målet avgjordes, anförde i sitt yttrande följande.

AA har i en anmälan till Riksdagens justitieombudsmän (JO) begärt att JO granskar länsrättens agerande och på vilka grunder länsrätten ”dömt mot honom” i mål nr 1491-06. I skrivelsen ifrågasätter han att länsrätten förutsatt att Försäkringskassan kommunicerat vissa handlingar med honom, och frågar om detta är förenligt med rättspraxis i Sverige. AA frågar vidare om länsrätten kan spekulera sig fram till vilka dokument han mottagit och ”därefter strunta i den demokratiska ordning som gäller”.

JO har med anledning av AA:s anmälan anmodat länsrätten att inkomma med utredning och yttrande angående handläggningen av målet.

Utredning

Anmälan avser mål nr 1491-06 om rätt till livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring. AA har överklagat Försäkringskassans beslut den 10 juli 2006. Länsrätten har i dom den 9 oktober 2007 avslagit överklagandet. Länsrätten instämde därvid i Försäkringskassans bedömning att det inte var visat att AA:s arbetsförhållanden varit av sådan karaktär att han kan anses ha varit utsatt för skadlig inverkan som med hög grad av sannolikhet orsakat de anmälda besvären. Målet har överklagats till Kammarrätten i Göteborg, som i beslut den 11 september 2008 i mål nr 6522-07, har undanröjt länsrättens dom och Försäkringskassans beslut samt visat målet åter till Försäkringskassan för ny handläggning.

Detta med anledning av att utredningen i kammarrätten gett vid handen att Försäkringskassan innan beslutet den 10 juli 2006 inte berett AA tillfälle att yttra sig över vad försäkringsläkaren anför i ett yttrande daterat den 18 maj 2006 och att Försäkringskassan således inte fullgjort sin kommuniceringsskyldighet enligt 17 § förvaltningslagen.

Länsrätten har lånat in kammarrättens och länsrättens akter i målen.

Yttrande

AA:s ombud i länsrätten och kammarrätten, förbundsjurist BB vid LO-TCO Rättsskydd AB, har i länsrätten yrkat att länsrätten ska förklara

AA berättigad till livränta. I sin argumentation har ombudet bl.a. framfört kritik mot Försäkringskassans handläggning. Han har bl.a. gjort gällande att Försäkringskassan inte fullgjort sitt utredningsansvar och inte följt sina egna handläggningsrutiner vad gäller arbetsutredning. Han har i inlagor till länsrätten den 23 april 2007 (länsrättens aktbilaga 8) och den 17 augusti 2007 (länsrättens aktbilaga 21) även påstått att Försäkringskassan inte varit i kontakt med någon försäkringsläkare.

Försäkringskassan, som beretts tillfälle att yttra sig över inlagorna, har inte uttryckligen bemött påståendet men har i yttrande den 28 augusti 2007 (länsrättens aktbilaga 23) anfört följande. – För det fall länsrätten finner att Försäkringskassan fattat beslut på otillräckligt underlag och bristerna inte kan läkas vid länsrättens prövning är Försäkringskassans inställning att målet bör överlämnas till Försäkringskassan för vidare handläggning i enlighet med vad länsrätten anser erforderligt. Försäkringskassans uppfattning är emellertid att ärendet grundligt utretts och att beslut fattats på tillräckligt underlag.

I Försäkringskassans akt finns ett yttrande av försäkringsläkaren CC daterat den 18 maj 2006. Mot bakgrund av handlingarna i Försäkringskassans akt, bl.a. föredragningspromemorian jämte bilagor samt Försäkringskassans journalanteckning om kommunikering den 16 juni 2006, har länsrätten dragit slutsatsen att Försäkringskassan de facto hade kommunicerat försäkringsläkarens yttrande med AA. I och med detta har länsrätten ansett frågan om Försäkringskassans handläggning som tillräckligt utredd i målet. Om utredningen i länsrätten hade givits vid handen att AA inte hade fått ta del av försäkringsläkarens yttrande hade länsrätten naturligtvis agerat annorlunda.

I socialförsäkringsmål återges försäkringsläkarens yttrande regelmässigt i domen. För att besvara ombudets påstående om att Försäkringskassan inte anlitat någon försäkringsläkare har länsrätten valt att referera delar av försäkringsläkarens yttrande i domen. Försäkringsläkarens yttrande har emellertid inte legat till grund för utgången i länsrätten.

I kammarrätten har AA inkommit med en kopia på den föredragningspromemoria som han erhållit. I denna anges ett antal bilagor men inte något utlåtande av försäkringsläkare. Försäkringskassan har i kammarrätten förklarat det inträffade med att AA av misstag skickats fel version av föredragningspromemorian.

Mot bakgrund av vad som framkommit i kammarrätten kan konstateras att länsrätten, innan den avgjorde målet, borde ha kontaktat ombudet för att ta reda på vad han menade med sitt påstående om att försäkringsläkare inte anlitats.

AA kommenterade remissvaret.

I ett beslut den 12 maj 2010 anförde *JO André* följande.

Bedömning

Det har vid handläggningen i kammarrätten framkommit att det har funnits två olika versioner av Försäkringskassans föredragningspromemoria i ärendet. I den version som har funnits i Försäkringskassans akt, och som därmed är den som länsrätten har haft tillgång till, anges försäkringsläkarens yttrande som en av bilagorna. AA har till kammarrätten ingett en kopia av den föredragningspromemoria som han erhållit från Försäkringskassan. I den promemorian upptas inte försäkringsläkarens yttrande som bilaga.

AA har i länsrätten anfört bl.a. att Försäkringskassan inte varit i kontakt med någon försäkringsläkare och att myndighetens beslut synes vara grundat enbart på handläggarens bedömning, utan någon medicinsk utredning.

De uppgifter som AA lämnade i länsrätten var enligt min mening sådana att de borde ha föranlett länsrätten att utreda om han hade fått tillgång till försäkringsläkarens yttrande. I stället för att kontrollera hur det förhöll sig med detta nöjde sig dock länsrätten med att besvara AA:s uppgifter genom att i domen referera delar av försäkringsläkarens yttrande och "förutsätta" att Försäkringskassan hade kommunicerat yttrandet med AA. Jag är kritisk till hur målet har handlagts i länsrätten.

Med denna kritik avslutas ärendet.